

NASLOVNICA

SADRŽAJ

INTERVJU S POVODOM

KRITIKA...

↳ Kazališna umjetnost

↳ Likovna umjetnost

↳ Filmska umjetnost↳ Čelić E. Boy

MANIFESTACIJE

ESEJI

MEĐUNARODNA SURADNJA

IZDAVAŠTVO

ERASMUS

IN MEMORIAM

Čelić Edi

elephant.edgory@gmail.com

Dječak i neugodne istine

Točka je ishodište, svojevrsni geometrijski nukleus u kojem, doslovno, simbolički i metafizički, počiva glavna premisa crtanog filma *The Boy and the World*. Samo sekundu kasnije ona je i polazište za animacijski *Veliki prasak* vibrantnih boja, konfiguracija i zvukova iz kojih nastaje - isprva naizgled proizvoljan, no zapravo savršeno uravnotežen - kaleidoskopski svemir. Brazilski redatelj i scenarist Alê Abreu, odmah u prologu, dinamično skokovitim izmjenom slika mikro i makrokozmosa postiže poništavanje percepcije dimenzija tih dvaju svjetova (ujedno i ideja), gdje su svi i sve istovremeno i mali i veliki, odnosno značajni i beznačajni. Jednako adekvatan kao i točka, maleni, neimenovani dječak junak je ovog dijaloga-lišenog filma i nositelj filozofske nad-ideje cjeline. Originalnog naziva *O Menino e o Mundo* (2013) film je koji unatoč svojoj prividnoj ogođenosti, kroz ispreplitanje imaginarnog i realnog, posjeduje jasno artikuliran stav o degradaciji humanosti i to sve gledano kroz prizmu varljive,

dječje naivnosti.

Sadržajno se radi o izuzetno bogatom filmu, no promatrajući isključivo razinu radnje, konflikt gotovo da i ne postoji. On jasno egzistira u dubljim slojevima uratka više kao sukob autorovih privatnih stavova koji su u opoziciji sa kolektivnim nepromišljanjem o vlastitom doprinosu u neosviještenom stvaranju sve mračnije budućnosti - Zemlje generalno, pa tako i čovječanstva koje ju nastanjuje – negoli kao vanjski ili barem

unutarnji sukob likova. Abreu progovara o nizu globalno-aktualnih problema poput eksploatacije prirodnih resursa, intenzivnoj urbanizaciji, beskrupuloznom kapitalizmu i suvremenom ropstvu, gdje kroz prikaz društva prožetog dotičnim temama ujedno stvara atmosferu općenitog nezadovoljstva, gušenja individualnosti, a samim time i nestanka nacionalnog identiteta. No, razloga takvom narativnom pristupu ima. *The Boy and the World* fabulativno pripovijeda o seoskom dječaku koji se otisne, potaknut očevim odlaskom u veliki, bezimni grad, na otkrivanje tog istog, njemu nepoznatog svijeta. Protagonistička pozicija više je u funkciji istraživača i nepristranog svjedoka, negoli lika koji se pod utjecajem viđenog mijenja ili pokušava u skladu s iskustvom mijenjati viđeno. Ovakva praktički dokumentarna nepristranost odgovara na pitanje za koju je dobnu skupinu ovaj crtani film stvoren, prilikom čega se stvara snažna impresija kako je on doslovno za sve uzraste, jednako kao što autor svojom nadidejom tematski obuhvaća sve pripadnike čovječanstva. Potrebe mladog gledatelja će se tako najviše zadovoljiti formom i osnovnom, površinskom linijom radnje, dok će onaj zreliji dobiti svu puninu uratka – od atraktivne audio-vizualne slike do dubokog, direktnog prikaza realnosti i mogućnosti da sukladno doživljenom zauzme artikuliran kritički stav. Potvrda tome je i razbijanje fikcije crtanog, te kratka transformacija u doslovno dokumentarni film, gdje snimkama deforestacije amazonske prašume redatelj pomalo nesuptilno podcrtava tu specifičnost *The Boy and the World*.

Unatoč izvrsnosti svog uratka i sasvim zasluženoj nominaciji, Abreu je ipak uspio ove godine izgubiti filmsku nagradu Oscar u kategoriji za najbolji dugometražni animirani film i to od omiljenog *Inside Out*. Ono što prvom nedostaje, drugi nadoknađuje tradicijom i povoljnijim produkcijskim uvjetima. Promatrajući povijest pobjednika, tim Disney-Pixar najučestaliji je laureat Akademije u dotičnoj skupini, pri čemu titulu, između ostalog, redovito odnosi zbog sada već prepoznatljive formule za uspjeh. Svaki od njihovih filmova-prvaka karakterizira stanovita dramaturška pitkost, pa bez obzira na (redovito neprovokativnu) temu, pouzdana, školska struktura – uvod, zaplet, vrhunac, peripetija, rasplet – u prstima, za tu industriju, obučeni scenaristi gotovo uvijek rezultira zlatnim priznanjem. Uredno strukturirana dramaturgija pohvalna je kvaliteta svakog dobitnika – u slučaju da je jedan od kriterija odličnosti - tako da *The Boy and the World* s razlogom ostaje samo kandidatom, ali ne i pobjednikom. No, unatoč spomenutoj manjkavosti, njegove kvalitete su i dalje mnogostruke. Dok Hollywood i dalje tematski egzistira unutar svojevrsne komfor-zone, uz povremene dosjetke, pa samim time i afirmaciju o neporecivoj heterogenosti svijeta, Abreu inzistira na otvorenom, necenzuriranom dijalogu. Svjesno, dijete uopće neće pojmiti svu snagu njegova koncepta i rasprave, ali će zato podsvesno, posebno kroz osebujan, artistski pristup animaciji i djetetovom iskazu blizak vizualni izričaj, dugoročno više utjecati na njega kao gledatelja, negoli pojednostavljena dramaturgija ili izgled nekih drugih produkcija. Njegov stil crtanja je jedinstveno distinktivan – u pristupu i imaginaciji nalik na crtež sedmogodišnjaka i perfektно usklađen sa razvojem radnje. Kako dječak sve više otkriva o svijetu koji ga okružuje, tako i crtež postaje (samo naizgled) savršenijim. Gubitkom raznolikosti kolorita i kombinacija, bojanjem unutar kontura i tonskom komplementarnošću nastaje impresija o nestanku one početne naivnosti djeteta, ali i njegove percepcije svijeta kao neiskvarenog. Fizičku i metaforičku izmjenu slike prati i promjena zvuka – skladan, ruralan život i trenutke prevlasti neočekivanog milosrđa među ljudima prati lagana, harmonična melodija flaute, dok je ritam grada i njegovog nesklada izražen snažnom, agresivnom kakofonijom.

Abreu je smion redatelj. Osim što ne podilazi publici dogmatičnim animacijskim i fabulativnim rješenjima, on i doslovno reducira jezik kao uobičajeno sredstvo pri izlaganju filmske priče, te ga svodi na svega nekoliko rečenica dijaloga. No, čak i u trenucima kada njegovi likovi uistinu progovore, on poseže za nestvarnim govorom, približavajući se tako opet izričaju karakterističnom djeci. Posljedica takvog postupka je nemogućnost potpunog momentalnog razumijevanja linije radnje – prelasci iz bivanja u sadašnjosti u reminiscenciju o uspomena iz prošlosti nisu dovoljno jasni. Retrospektivno oni postaju shvatljiviji, ali kod mlađeg gledatelja samo izazivaju konfuziju. Nepostojanjem riječi mijenja se fokus sa govora i usmjerava na čin, što i je ideja iza *The Boy and the World* - namjerno naglašavanje važnosti ljudskog doprinosa u mijenjanju i stvaranju nove slike svijeta svojim (promišljenim) postupcima, a ne (ispraznim) riječima.

Točka je završno odredište, svojevrsni geometrijski nukleus u koji se doslovno,

simbolički i metafizički vraća sva punina *The Boy and the World*. Povratkom u polazišnu točku Alê Abreu progovara o cikličnosti koja na bukvalnoj, ali i figurativnoj razini obuhvaća sav pozitivni i negativni učinak zajednice sadašnjeg trenutka, te ga kroz upozorenje o ljudskoj kratkoročnosti vraća u onaj neutralni, neiskvareni zametak koji, jednako kao i na početku, sadrži potencijal da se ovog puta ipak razvije u nekom plemenitijem smjeru. Ovim istovremeno nježnim i provokativnim uratkom Abreu postaje novim, znamenitim licem animacijskog panteona, a njegov snažan i uređen stav definitivno je - u nekoj recentnoj povijesti – jedno od značajnijih djela koja ne zaziru od činjenice da film, uz sve ostalo, mora nositi i određenu dozu društvene odgovornosti.

Ovo djelo je dano na korištenje pod licencom [Creative Commons Imenovanje-Nekomercijalno 4.0 međunarodna](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).